ДНЕВНИКЪ

(СТЕНОГРАФИЧЕСКИ)

НА

VIII^то ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ,

(ВТОРА РЕДОВНА СЕСИЯ).

VII засѣдание, Понедѣлникъ, 30-й Октоврий, 1895 година.

(Отворено въ 2½ часа послѣ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г-нъ Теодоръ Теодоровъ.)

Прѣдсѣдатель: (Звъни). Засѣданието се отваря.

Ще стане провѣрка на присѫтствующитѣ и отсѫтствующи г-да нар. прѣдставители отъ днешното засѣдание. Г-нъ секретарьтъ Георги Юруковъ ще прочете списъка.

Секретарь Георги Юруковъ: (Прочита списъка.) Отсѫтствуватъ г-да прѣдставителитѣ: Ал. П Арсениевъ, Ат. Мандаджиевъ, Бончо Радановъ, Вл. Недѣлевъ, Васа Моински, Георги Губидѣлниковъ, Евл. Георгиевъ, Иванъ Срѣбърниковъ, Ник. Мариновъ, Петръ Папанчевъ, Петръ Горановъ, Стефанъ Калѫповъ, Стефанъ Бобчевъ, Симеонъ Стойковъ, Тоне Ив. Крайчевъ, Христо Меджидиевъ, Христо Христовъ Илия Щърбановъ и Петко Каравеловъ.

Прѣдсѣдатель: Отъ общото число на г-да прѣдставителитѣ въ днешното засѣдание отсѫтствуватъ 19 души. Има, слѣдователно, нуждното число прѣдставители за да се счита засѣданието законно.

Прѣди да се пристѫпи къмъ дневния редъ, ще се прочете отъ г-на секретаря Дамянъ Цековъ съкратения протоколъ отъ миналото засѣдание.

Секретарь Дамянъ Цековъ: (Прочита съкратения протоколъ отъ VI-то засѣдание.)

Прѣдсѣдатель: Желае ли нѣкой отъ г да прѣдставителитѣ да направи нѣкоя забѣлѣжка върху съдържанието на прочетения съкратенъ протоколъ? (Никой не иска думата). Ония които приематъ за вѣренъ и точенъ прочетения съкратенъ протоколъ, да си вдигнѫтъ ржката. (Болшинство). Приема се.

Ще се пристѫпи къмъ дневния редъ.

Алекси П. Ангеловъ: Молѭ г-на Прѣдсѣдателя на Нар. Събрание, да обяви на почитаемото Събрание, постѫпила ли е до него отъ 20 души Ломски граждани една телеграмма подъ № 1496 отъ 29-й т. мѣсецъ, която съдържа близо 400 думи, и получена отъ Софийската телеграфна станция на 5 часътъ 40 минути подиръ обѣдъ. Ако подобна телеграмма е получена, то молѭ г-на Прѣдсѣдателя да ѭ прочете, защото въ нея се говори за работи извънредни и е отъ голѣмъ интересъ, та трѣбва да ѭ знаѭтъ г-да прѣдставителитѣ.

Прѣдсѣдатель: По това ще може да се говори само къмъ края на засѣданието.

Алекси П. Ангеловъ: Молѭ настоятелно, да се прочете тая телеграмма, прѣди да се пристѫпи къмъ дневния редъ. Ако не ѭ прочетете вие, азъ ще ѭ прочетѫ и ако тя не интересува г-да народнитѣ прѣдставители, нека тѣ откажѫтъ това, което се казва. Но молѭ да се позволи прочитанието ѝ.

Моитѣ избиратели сѫ сѣчени, сѫ разстрѣляни вчера въ Ловъ-Паланка, г-да прѣдставители. Телеграммата има слѣдующето съдържание.

Прѣдсѣдатель: Вашето заявление, г-нъ Ангеловъ, за постѫпването на въпросната телеграмма ще бѫде прѣдмѣтъ па разискване къмъ края на засѣданието. Ако искате тогава, самъ ще ѭ прѣдставя на Нар. Събрание.

Вълко Нейчовъ: Искамъ думата.

Янко Чучарковъ: Прѣди да пристѫпимъ къмъ дневния редъ, ще кажѫ, г-да прѣдставители, че става нѣколко

пѫти се подига въпросъ, за че ние откриваме засѣданията и почваме дѣйствията си, когато изпълнителната власть не се намира тукъ. Всѣки день ли ще напомняме за това нѣщо?

Прѣдсѣдатель: Г-да министритѣ сега ще дойдѫтъ. (Г-нъ Министръ Маджаровъ влиза въ залата.)

На първо мѣсто въ дневния редъ стои: докладъ на анкетната комисия по Станимашкитѣ избори. Г-нъ докладчикътъ Велчо Велчевъ има думата.

Докладчикъ Велчо Т. Велчовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ имамъ честьта да бѫдѫ докладчикъ на анкетната комисия, която миналата година вие избрахте, за да провѣри оплакванията по Конушкия изборъ за народни прѣдставители, станѫлъ на 11-й Септемврий миналата година въ гр. Станимака.

Може да помните, г-да народни прѣдставители, че въ протеститѣ, подадени миналата година противъ тоя изборъ, се указваше на слѣдующитѣ закононарушения: Първо. Било промѣнено изборното мѣсто въ надвечерието на избора, въпрѣки чл. 36-й отъ Избирателния Законъ. Второ. Намѣсила се била полицията и войската, главно послѣднята, която изгонила избирателитѣ, особенно онія, които щели да гласоподаватъ за пропаднѫлитѣ кандидати. Трето. Нѣкои избиратели гласоподавали по нѣколко пѫти и пущали по нѣколко бюлетини въ урнитѣ, и въ особенность единъ отъ прѣдсѣдателитѣ на секциитѣ пущалъ въ урната бюлетини, неподадени отъ избиратели. Четвърто. Имало много избиратели, които не се явили да гласоподаватъ, а били забѣлѣзани въ списъцитѣ, че сѫ гласували. Даже, ако помни Нар. Събрание, въ дѣлото има заявления отъ много такива избиратели, които били отбѣлѣжени въ списъцитѣ, безъ да сѫ гласували. Пето. Въ 5 часа подиръ обѣдъ, въпрѣки чл. 43-й отъ Избирателния Законъ, който дава право на една община да гласува и подиръ уречения часъ, ако нѣ-рано е захванѫла да гласоподава, било запрѣтено отъ бюрото на Станимашката община да продължава да гласоподава, въпрѣки заявленията на многобройнитѣ избиратели.

Може да помните сѫщо така, г-да прѣдставители, че въ дѣлото по тоя изборъ има и контра-протести, съ които се настоява, че изборътъ билъ много редовенъ и че всички закононарушения, които сега изброихъ, не били станѫли. Анкетната комисия, на която имамъ честь да бѫдѫ докладчикъ, за да провѣри истинностьта на тия настоявания, да види да ли сѫ основателни, постѫпи по слѣдующия начинъ.

Комисията избираше на посока отъ подписитѣ, както въ протеститѣ, тъй и въ контра-протеститѣ, извѣстно число подписавши, и ги приканваше да дадѫтъ обяснения по избора. Освѣнъ това, състави — до колкото това й бѣ възможно, — единъ списъкъ на Станимашки избиратели, които сѫ били непричастни къмъ борбитѣ тамъ, и, слѣдователно, на показанията на които можеше повече да се вѣрва, и ги покани да кажѫтъ, каквото знаѫтъ по избора. Слѣдъ това распита офицеритѣ отъ полка, който квартирува въ Станимака и които офицери сѫ присѫтствували почти цѣлиятъ день на избора, като командующи полуротата, испроводена на изборното мѣсто за да въстанови реда. Понеже имаше подадени протести и контра-протести и отъ страна на жители на нѣкои села въ околията, комисията ходи въ повече отъ тия села, и по сѫщия начинъ распита подписавшитѣ заявленията.

Длъженъ съмъ тукъ да кажѫ, г-да прѣдставители, че отъ распита на онія, които сѫ подписали, както протеститѣ, така и контра протеститѣ, комисията остана твърдѣ разочарована, не заради това, че неможа да намѣри ясни нѣкои указания по самия изборъ, а заради това, че констатира печалниятъ фактъ, какво повечето отъ подписавшитѣ, както протеститѣ, така и контра-протеститѣ, не сѫ се подписали съзнателно. Азъ могѫ да кажѫ, че едвамъ на 20—30 души отъ подписавшитѣ се намѣри единъ, който призна, че е подписалъ тия протести или контра-протести и да знае нѣщо за избора. Повечето заявихѫ, че не знаѫтъ нищо, или пакъ, че сѫ подписани безъ тѣхното съгласие. Но както казахъ и нó-рано, комисията распита нѣкои лица, на показанията на които до извѣстна степень можеше да се облѣгне за да направи своето заключение. Тъй напр. комисията распита офицеритѣ, които цѣлъ день сѫ присѫтствували на мѣстото на избора и въ безпристрастието на които, мисляѫ, нѣма основание да се съмняваме.

Като се основава на показанията на безпристрастнитѣ Станимашки избиратели, или граждане, които даже не сѫ зимали участие въ избора, като се основа и на показанията на офицеритѣ, комисията дойде до слѣдующето заключение по закононарушенията, за които се претендираше, че сѫ извършени въ деня на избора.

По обвинението, че Станимашкиятъ кметъ промѣнилъ мѣстото на избора, въпрѣки чл. 36 отъ избирателния законъ, комисията намѣри, че то е неоснователно; защото това промѣнение е станѫло съгласно телеграммата на Министерството на Вѫтрѣшнитѣ Дѣла подъ № 12292 и тая на Пловдивската окрѫжна постоянна комисия подъ № 1631. Номеритѣ на тия телеграмми ний видѣхме въ околийското управление. Така щото първото закононарушение, за което се говори въ протеститѣ, не е основателно. По намѣсата на полицията и войската въ избора, комисията намѣри, че тая намѣса е била необходима, вслѣдствие збиването на двѣтѣ състезающи се страни. Обаче комисията по показанията на офицеритѣ, които сѫ били на избора, установи факта, че по искането на прѣдсѣдателя на бюрото за да се прѣдпази урната отъ прѣдполагаемитѣ нападатели, били сѫ турени въоружени войници вѫтрѣ въ зданието, гдѣто сѫ били урнитѣ, мимо чл. 54 отъ избирателния законъ. Тия въоружени войници сѫ сѣдели цѣль денъ при урнитѣ. По обвинението, че единъ отъ прѣдсѣдателитѣ на секциитѣ турялъ въ урната бюлетини, неподадени отъ избирателитѣ, комисията остана въ неопрѣдѣленность, по причина на противорѣчивитѣ показания, които й сѫ давани. Заинтересуванитѣ страни различно говорѣхѫ по това обстоятелство. Едни казвахѫ, че сѫ турени, а други — че не. Обаче, поручикъ Кунчевъ отъ 21 Срѣдногорски полкъ, който е присѫтствувалъ почти цѣлъ денъ на избора, като командиръ на полуротата, пратена за да възстановява реда, засвидѣтелствува, че видѣлъ какво при отварянието на урнитѣ, слѣдъ прѣкратяване на гласоподаването, единъ отъ прѣд-

сѣдателитѣ на секциитѣ, на когото името не знаялъ, тъпкалъ съ ржка бюлетини въ урната, на което му обърнѫлъ вниманието единъ избиратель, безъ да е забѣлѣжилъ тоя офицеръ, да ли прѣдсѣдателя е тъпкалъ находящитѣ се въ урната бюлетини, или нови. Обаче, той забѣлѣжилъ, че бюлетинитѣ въ урната биля толкова много, щото като ги тъпкалъ — казания прѣдсѣдатель, тѣ испѫкнали нагорѣ. Ний счетохме за нуждно да ви споменемъ за това обстоятелство, защото, както знаете, урнитѣ, въ които се пускатъ бюлетини прѣзъ единъ прорѣзъ, никога не могѫтъ да съдържатъ натъпкани толкова бюлетини, щото тѣ да испъкватъ на вънъ, когато ги отворятъ. Ний това доносяме по показанията на поручика Кунчевъ.

По заявленията на нѣкои избиратели, че сѫ отбѣлѣжени въ списъцитѣ, като гласували, безъ да сѫ гласували, комисията не може да се установи на никакво заключение, защото избирателнитѣ списъци, по които единственно би могло да се провѣри това обстоятелство, изгорѣли съ изгарянието книжата на Пловдивската окржжна постоянна комисия.

Надѣваме се, г-да прѣдставители, че ще отдадете справедливость на комисията, дѣто не можа да искаже мнѣние по това важно обстоятелство, защото, ще се съгласите, вѣрвамъ, че трѣбваше да има избирателнитѣ списъци за да провѣри факта. По оплакването на избирателитѣ отъ Станимашката община, че въпрѣки чл. 43 отъ избирателния законъ, гласоподаването било прѣкратено въ 5 часа подиръ обѣдъ, макаръ казанитѣ избиратели да заявявали, че не сѫ всички гласоподавали и че желаѭтъ да гласоподаватъ, комисията намира, че това оплакване е основателно. Комисията по тая точка се основава така сѫщо на показанията на поручика Кунчевъ, както — забѣлѣжете г-да — и на показанията на партизанитѣ на избранитѣ кандидати, именно: г. г. Недѣлевъ и Шоповъ. Може би, че тѣ незнаяхѫ какво значение има за избора установяването на тоя фактъ. Распитванитѣ върху числото казвахѫ ни различно — едни казвахѫ че имало 400 души, други 200, а трети 600 — Станимашки избиратели, които въ 5 часа заявили, че искатъ да продължаватъ да гласоподаватъ на основание на закона, защото не били още свършили, нъ не били допустнѫти, защото — както казвахѫ самитѣ партизани на г-на Недѣлева и г-на Шопова, които питахме върху това обстоятелство — трѣбвало по-рано да дойдѫтъ да гласоподаватъ. А поручикъ Кунчевъ по сѫщото обстоятелство разказва, че, когато Станимашкитѣ избиратели заявили, че имаѭтъ право да гласоподаватъ и подиръ 5 часа, въ бюрото станѫлъ даже споръ върху тоя въпросъ. Прѣдсѣдательтъ на бюрото казвалъ, че тѣ имаѭтъ право да гласоподаватъ, защото чл. 43 отъ избирателния законъ имъ дава право да гласоподаватъ, до когато свършѫтъ всички; обаче болшинството отъ бюрото било на противното мнѣние и въпрѣки многобройнитѣ заявления на избирателитѣ, гласоподаването било прѣкратено.

Мислѭ, че показанията на поручикъ Кунчевъ, когото не можемъ да подозираме въ нѣкакво пристрастие, сѫ много важни и даватъ право на комисията да помисли, че тоя фактъ е установенъ.

Г-да прѣдставители! При отсѫтствието на едно ясно и изрично постановление отъ страна на почитаемото Нар. Събрание, за да даде комисията своето окончателно заключение по избора, тя счете, че има право да тълкува своя мандатъ, тъй както го разбира. И тя го истълкува въ тая смисъль, че нейниятъ мандатъ се състои въ това, да провѣри само оплакванията по този изборъ и да донесе на Нар. Събрание онова, което е намѣрила, безъ да дава свое заключение, дали изборътъ трѣбва да се кассира, или утвърди. Послѣднята дума, прочее, остава на Народното Събрание.

Иванъ Ст. Гешевъ: Безъ да споря върху правата на анкетната комисия, въ отсѫтствието на единъ мандатъ, изрично гласуванъ отъ Народното Събрание, че тя непрѣменно трѣбва да даде едно заключение по провѣрката на Конушкия изборъ, чини ми се, че въ практическа смисъль, ще бѫде много по-удобно за Нар. Събрание, да има прѣдъ себе си едно заключение на анкетната комисия, което заключение да го ржководи въ разискванията по отношение на различнитѣ факти, закононарушения, опущения и т. н., които се срѣщатъ въ дѣлото по Станимашкия изборъ. Въ отсѫтствието на подобно заключение, мень ми се чини, че разискванията на Народното Събрание, което има на ржка само тѣзи голи факти, за които г-нъ докладчикътъ говори, ще бѫдѫтъ малко повърхностни и че не ще може да се основе Нар. Събрание върху нѣща сѫществени, за да пристѫпи съзнателно къмъ провѣрката на избора. Ето защо азъ имамъ честь да направя слѣдующето прѣдложение: Нар. Събрание да покани анкетната комисия, по провѣрката на Конушкитѣ избори, да се събере изново тукъ на засѣдание и да даде своето заключение по рѣчената провѣрка и слѣдъ като докладва това на Народното Събрание, послѣднето да се произнесе по избора.

Мих. Такевъ: Г-да прѣдставители! Вие помните, че минѫлата година провѣрочната комисия, която бѣше натоварена съ провѣрката на Конушкия изборъ, не можа да даде едно окончателно разрѣшение на тоя въпросъ: до колко изборътъ въ Станимака е правиленъ, и прѣдложи го на разрѣшение отъ Камарата. Сѫщо и Камарата не можа да дойде до едно заключение, защото имаше протести и контра-протести и не можеше да вѣрва, както на еднитѣ, тъй и на другитѣ. Тогава Камарата испрати една анкетна комиссия, да провѣри истинностьта и да докладва. Сега азъ виждамъ едно едностранчиво докладване по този въпросъ. Да се отиде чакъ въ Станимака, да се викатъ избиратели, за да се провѣрява, до колко тѣ сѫ съзнателно гласували, кои законо-нарушения знаѭтъ и слѣдъ това да се дойде въ Камарата и се каже: „ето г-да, това е, което знаемъ, това е вѣрно, а онова не вѣрно," азъ мислѭ това не е правилно, защото тази анкетна комиссия трѣбваше да даде едно заключение, сѫщо, както провѣрочната комиссия е длъжна да даде заключение върху данните, които се намиратъ въ дѣлото. И най-напрѣдъ заключението на комми-

сията се туря на гласување. Ние замѣнихме тая провѣрочна коммиссия съ анкетна и тая послѣднята е имала възможность да се убѣди лично, непосрѣдственно върху правилностьта или неправилностьта на избора, защото тя има своитѣ впечатления върху това, гледала е мѣстото, дѣто е билъ произведенъ изборътъ, питала е офицери — най-незаинтересувани лица — и си е сформирала едно положително убѣждение, дали изборътъ е правиленъ или не. Ако разгледаме всичко това, което се докладва, азъ казвамъ, че съмъ въ недоумѣние, какъ да се произнесѫ по избора. Нъ азъ нѣма да бѫдѫ така въ недоумѣние, когато чуѫ мнѣнието на коммисията, която има вече сформирувано убѣждение и нѣма съмнѣние, че не ще бѫде малко рискувано моето заключение, когато ще излѣзѫ слѣдъ това да опровѣргавамъ факти прѣдставени отъ тая коммисия за положителни. — Така щото, мислѭ, че е повече отъ невъзможно да се произнесемъ върху тоя изборъ, когато нѣмаме никакво заключение отъ страна на коммисията. За туй именно, въ правилника е казано, че коммисията дава едно мнѣние, което се туря на гласување и ако пропадне, туря се на гласување противното. Дайте ни, слѣдователно, г-да коммисари, едно мнѣние върху избора отъ вашитѣ лични непосрѣдственни набаюдения и тогава ние ще се произнесемъ. Слѣдователно, искането на г-на Гешева е справедливо, защото ние имаме особенно основание да вѣрваме на г-да коммиссаритѣ. Азъ молѭ почитаемото Събрание да приеме, да се задължи коммиссията, да се събере и да оформирува всички добити отъ отиването и распитването на избирателитѣ въ Станимака впечатления и да прѣдстави едно мнѣние, което, дали ще се приеме или отхвърли, зависи отъ Нар. Събрание.

Йови Воденчаровъ: Г-да народни прѣдставители! Прѣдложението на г-на Гешева, което се подкрѣпи отъ г-на Такева, споредъ мене, е основателно. Анкетната коммисия, която се натовари отъ почитаемото Нар. Събрание минѫлата година, за да провѣри оплакванията по избора въ Конушката околия, не е нищо друго, освѣнъ едно продължение на провѣрочната коммисия. Извѣстно е на почитаемото Нар. Събрание, че споредъ дѣйствующитѣ у насъ закони. четири сѫ инстанциитѣ, които легализиратъ единъ изборъ; тѣ сѫ: първо, избирателното бюро; второ, окрѫжната постоянна коммисия; третйо, провѣрочната коммисия въ Нар. Събрание и четвърто, самото Нар. Събрание. Азъ мислѭ, че мнѣнието, което анкетната коммисия си е съставила, че тя не е длъжна да дава свое заключение, слѣдъ една оцѣнка на даннитѣ, които е събрала по тоя изборъ — е погрѣшно, е мнѣние неоснователно. Заради това, мень ми се чини, че безъ да се впущаме въ по-нататъшни разисквания по тоя въпросъ, трѣбва да приемемъ прѣдложението на г-на Гешева, щото да задължимъ анкетната коммисия, на основание на цѣлия материялъ, който тя е събрала, да даде своето мнѣние и заключение на Нар. Събрание, за да може тѳ да сѫди, да ли изборътъ трѣбва да се кассира, или же трѣбва да се утвърди. Ако ли пъкъ се приеме, че анкетни коммисии отъ тоя родъ не сѫ длъжни да даватъ мнѣние по извѣстни въпроси, а само сѫ длъжни да провѣрѭтъ и констатиратъ извѣстни факти, извѣстни обстоятелства, то въ такъвъ случай трѣбва да вземемъ едно друго рѣшение: трѣбва да вземемъ рѣшение — да прѣпратимъ събрания материялъ на провѣрочната коммисия, а тя веднага слѣдъ това да внесе своето мнѣние, своето заключение за правилностьта или неправилностьта на тоя изборъ. Въ всяки случай, трѣбва да разрѣшимъ тоя въпросъ: длъжна ли е анкетната коммисия да даде мнѣние по тоя въпросъ или не е длъжна, и ако не е длъжна, то ние трѣбва да отложимъ рѣшението и разискванията по тоя въпросъ слѣдъ, като натоварим провѣрочната коммисия, да провѣри всички събрани материяли и да даде своето мнѣние. Та казвамъ, ако анкетната коммисия не е длъжна да деде своето заключение, трѣбва да рѣшимъ, книжата по тоя изборъ да се пратѭтъ на провѣрочната коммисия, която, като ги оцѣни и ги провѣри, да даде своето заключение — и тогасъ, да се сезира Нар. Събрание, за да се произнесе по тоя въпросъ. Въ всѣки случай, азъ се присъединявамъ къмъ прѣдложението на г-на Гешова, поддържано и отъ г-на Такева.

Маню Бояджиевъ: Г-да прѣдставители! До колкото помнѭ, минѫлата година, провѣрочната коммисия, на която бѣ прѣпратено отъ Нар. Събрание дѣлото по избора въ Конушката околия, за да го разгледа, не се исказа, да ли трѣбва да се утвърди тоя изборъ, или да се касира, ами струва ми се, бѣ исказала мнѣние, щото по тоя изборъ да се отреди една анкетна коммисия, тъй като имало извѣстни обстоятелства, които трѣбвало да се провѣрѭтъ, трѣбвало да се констатиратъ на самото мѣсто. Вслѣдствие на това мнѣние на провѣрочната коммисия, Нар. Събрание дѣйствително се съгласи да испрати една анкетна коммисия; но до колкото помнѭ, на тая коммисия не се дадоха почти никакви указания за да развие тая или оная дѣятелность, а просто ѝ се каза да отиде на мѣстото, и отъ естеството на работата се познаваше, че тя трѣбваше да отиде, да констатира тия оплаквания, които се съдържахѫ въ контестацията на контестаторитѣ на избора. Е добрѣ, анкетната коммисия е извършила своята порѫчка и докладва това, което е намѣрила по избора. Казва сега г-нъ Гешевъ, че трѣбва да има — слѣдъ всичко това — и мнѣние на анкетната коммисия. Азъ прѣди да се съгласѭ съ взгляда на г-на Гешева, ще кажѫ, че не на мѣсто е подигнѫтъ въпросътъ: да ли трѣбва да дава мнѣние анкетната коммисия или не трѣбва. За себе си, азъ казвамъ, че анкетната коммисия не трѣбва да дава никакво мнѣние. Азъ разбирамъ задачата на анкетната коммисия тъй, както ѝ е възложена тя отъ Нар. Събрание: да отиде да установи извѣстни факти, срѣщу които имаше извѣстни оплаквания, да дойде тукъ, да докладва това на Събранието; слѣдъ туй, да се прѣпрати дѣлото на провѣрочната коммисия, и тая послѣднята, слѣдъ като свѣри всички тия установени факти, съ всички други обстоятелства, да даде заключение, да ли трѣбва изборътъ да се утвърди или трѣбва да се касира. Заради това, азъ правѭ друго едно прѣдложение: прѣди всичко, да се произнесе Събранието, да ли трѣбва да има заключение отъ анкетната коммисия. Ако Нар. Събрание се произнесе, че не трѣбва да има никакво заклю-

чение, не остава освѣнъ да се прати цѣлото дѣло на провѣрочната коммисия за да даде заключение по него; ако ли пакъ Събранието се произнесе, че анкетната коммисия трѣбва да даде заключение, азъ пакъ намирамъ за необходимо да се разрѣши въпросътъ: трѣбва ли да се испрати дѣлото на провѣрочната коммисия или не трѣбва. Но азъ намирамъ, че и да даде заключение анкетната коммисия, пакъ трѣбва да се прати дѣлото по тоя изборъ въ провѣрочната коммисия, която да се произнесе, да ли да се утвърди изборътъ или трѣбва да се касира.

Велчо Велчовъ: Г-да прѣдставители! Изказа се едно мнѣние, че Нар. Събрание по тоя въпросъ не може да вземе едно рѣшение, до като нѣма то отъ страна на анкетната коммисия едно прѣдварително вземено рѣшение. Менъ ми се струва, че едва ли това е необходимо — да се прѣдстави на Събранието сдъвкана храна. Щомъ има по извѣстенъ въпросъ извѣстни факти, извѣстни данни, менъ ми се чини, че Нар. Събрание, безъ да има мнѣние, безъ да има заключение отъ страна на коммисията, то само може да си състави свое заключение и да разрѣши въпроса, както му диктуватъ фактитѣ, които сж изложени. Азъ казахъ по тоя изборъ, че при отсжтствието на едно изрично повеление отъ страна на Народното Събрание, да даваме свое заключение, ние счетохме по-право да истъкуваме мандата си тъй, както го разбрахме. Азъ като докладчикъ на анкетната коммисия, съмъ длъженъ да донесж това, което сме намѣрили по оплакванията, и Народното Събрание, ако ще, може тия данни да ги прѣцѣни само, или да ги прати въ провѣрочната коммисия, която да даде своето заключение, и слѣдъ това да се произнесе Народното Събрание по тоя изборъ.

Сега, понеже се изказа мнѣние отъ г-на Гешева, че Събранието трѣбва да постанови, щото анкетната коммисия да направи свое заключение по тоя изборъ, то азъ заявявамъ, безъ всѣко колебание, че ако Народното Събрание ни наложи тая задача — ние ще направимъ своето заключение. Чини ми се, обаче, че това заключение само по себе си проистича отъ фактитѣ, които сж на ржцѣтѣ на коммисията и които азъ, като докладчикъ, изложихъ. Тъй щото, ако ни задължите, то азъ обявявамъ, че сме готови да направимъ това заключение.

Манолъ Стефановъ: (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!) Отказвамъ се.

Вълко Нейчовъ: Отказвамъ се.

Вес. Котевъ: Отказвамъ се.

Ат. Краевъ: Г-да народни прѣдставители! Единъ основенъ принципъ за независимостьта на Народното Събрание е принципътъ, щото само то да провѣрява мандата, правилность на изборитѣ на своитѣ членове. Народното Събрание за улеснение избира отъ своята срѣда нѣколко членове за коммисия, която провѣрява изборитѣ и ги докладва. Когато обаче се срѣщнжтъ усложнения или неясности, или когато провѣрочната коммисия заявява, че не е въ състояние да даде едно правилно мнѣние, тогава Народното Събрание прибѣгва до едно второ срѣдство — праща анкетна коммисия, която слѣдъ като изслѣдва оплакванията, явява се въ Народното Събрание и докладва това, което е констатирала. У насъ, ми се струва, не е разрѣшно: да ли парламентарнитѣ анкетни коммисии, особенно въ случаи, какъвто е данний, сж длъжни, слѣдъ като констатиратъ основателностьта или неоснователностьта на оплакванията по извѣстенъ изборъ, само да релатиратъ констатиранитѣ факти, или пакъ трѣбва да даджтъ свое заключение. Но като взимамъ прѣдъ видъ отъ една страна прецедента отъ 1884 год., когато е имало такава анкетна коммисия, като взимамъ прѣдъ видъ отъ друга страна заявлението, на което се направи отъ нѣкои г-да народнитѣ прѣдставители, че само при тия данни, които се докладвахж, безъ да има едно заключение, на което да се свѣждатъ всички тия данни, особенно като е лишено Събранието отъ възможностьта да прѣцѣни доказателната стойность, моралната сила на всѣко едно показание, съ които почитаемата анкетна коммисия се е срѣщала на мѣстото — ми се струва, че най-правилно ще постжпимъ, ако приемемъ прѣдложението на г-на Гешева. И това прѣдложение хармонира съ чл. 41-й отъ вжтрѣшния правилникъ, въ който е казано: (Чете.) „Резултатътъ отъ своитѣ обсжждания всѣка коммисия прѣдставлява на Събранието чрѣзъ мотивиранъ докладъ, който се рапортира на Събранието отъ избрания за това измежду членоветѣ й докладчикъ“.

Дим. М. Яблански: (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!) Отказвамъ се.

Прѣдсѣдатель: Полагамъ на гласуване прѣдложението на г-на Гешева, щото да се задължи анкетната коммисия да прѣдстави своето заключение, относително утвърждаването или кассирането на Конушкия изборъ. Ония отъ г-да прѣдставителитѣ, които приематъ това прѣдложение, да си вдигнжтъ ржката. (Болшинство). Приема се. Значи остава коммисията да заяви, кога ще бжде готова да даде своето заключение за да се тури на дневния редъ.

На дневния редъ подиръ това иде: докладъ отъ коммисията по провѣрката на допълнителнитѣ избори.

Дим. Ил. Стамболовъ: Г-да прѣдставители! Провѣрочната коммисия до сега не е имала възможность да се занимае съ провѣрката на допълнителнитѣ избори, защото книжата по тия избори й бѣхж испратени прѣди четиридесеть дена. Освѣнъ това, коммисията има свѣдения, че има да се испращатъ още нѣкои документи, било за било противъ нѣкои избори. Прѣдъ видъ на това, тя намѣри за добрѣ да отложи провѣрката на тия избори, и за това обявявамъ на почитаемото народно прѣдставителство, че още утрѣ, коммисията ще бжде готова да докладва въ Събранието нѣколко избори, а въ послѣдующитѣ засѣдания въ Срѣда, въ Четвъртъкъ, или въ Петъкъ ще докладва всичкитѣ.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Въ едно отъ онзиденшнитѣ засѣдания, азъ имахъ честьта да позовж вашето внимание на една нужда, която трѣбва да се има прѣдъ видъ при опрѣдѣлението на дневния редъ, именно всѣка провѣрка на избори да бжде опрѣдѣлена, т. е. въ дневния редъ да се казва, кои избори ще се провѣряватъ. Въ тая минута, г-да, се произнесохж прѣдъ васъ факти, констатирани отъ една ваша коммисия, но при все това, ние всички се на-

мѣрихме прѣдъ една тъмнота и не можахме да земемъ рѣшение, веднага да провѣримъ избора, както бѣхме способни да го провѣримъ. Какъ искате да се провѣрятъ избори, които не сж поставени на дневния редъ и за които ние нѣмаме идея? Ама, ще кажете, защото не сж изучени всичкитѣ избори, за това и не трѣбвало да се турга въ дневния редъ. Нар. Събрание има свои дѣла, свои нужди и работи; за туй безъ да е обявено на дневния редъ, никой прѣдставитель не може да знае, кога ще се докладватъ еди-кои си избори, за да ги изучи, а изъ единъ пжть да изучи книжата по всичкитѣ избори е не възможно. Азъ съмъ въ правото си да протестирамъ противъ такъвъ начинъ на дѣйствие, да се докладватъ избори, безъ да е опрѣдѣлено въ дневния редъ, кои избори ще се провѣряватъ и кога. Азъ ви увѣрявамъ, г-да, че никой отъ васъ не може да бжде тъй дързостенъ да каже, че той знае подробноститѣ по всичкитѣ избори.

Прѣдсѣдатель: Значи, г-нъ Нейчовъ прави прѣдложение, щото изборитѣ, които ще има да се докладватъ, да се обозначаватъ въ дневния редъ.

Мих. Такевъ: По поводъ казаното отъ г-на Стамболова, че коммисията не е имала врѣме да засѣдава, азъ има само това да кажж, че исказвамъ съжаление къмъ г-на Прѣдсѣдателя, за гдѣто единадесеть дни става какъ засѣдаваме, отъ коммисиитѣ до сега е засѣдавала само коммисията по Вжтрѣшния правилникъ. А ние имаме назначени още 9 коммисии. Гдѣ е коммисията по Министерството на Правосждието, оная по Министерството на Просвѣщението? Има толкова закони изработени, има толкова прѣдложения; но ни една коммисия не засѣдава за да ги разгледа. Нито една коммисия не е направила нищо и ще бждемъ принудени, види се, въ 24 часа да вотираме 45 закони. Говори се, че министерствата били изработили разни законопроекти, обаче до сега не сме имали възможность да узнаемъ, какви сж тия закони. Министерствата ги държжтъ тайно въ своитѣ шкафове. Не само, че прессата не знае какви закони сж изработени; но и прѣдставителитѣ нищо не знажтъ по това. Да говоржж ли за бюджета? Да говоржж ли за финансовитѣ закони? Бюджетътъ трѣбва да бжде готовъ споредъ закона къмъ първий Ноември но на да ли ще бжде готовъ и къмъ първий Декември. (Прѣдсѣдатель: Говорете по въпроса). Азъ искамъ да обърнж вниманието на народното прѣдставителство, да помолимъ г-на Прѣдсѣдателя да се разпореди, щото всички книжа, както и прѣдложения, които минжлата година сж минжли, на едно четение, да се испратжтъ на коммисиитѣ, които да се задължжтъ да засѣдаватъ. До сега нито една коммисия не е засѣдавала, освѣнъ прошетарната и оная по Вжтрѣшния правилникъ. Г-нъ Стамболовъ каза, че прѣди 3—4 дена получилъ книжата по изборитѣ; но нищо не прѣчеше на коммисията да засѣдава въ сжбота, недѣля и днесь. Намъ всѣки день ни плащатъ и трѣбва всѣки день да работимъ, за да оправдаемъ заплатитѣ си. Като е така, г-да прѣдставители. . . . . (Прѣдсѣдатель: Молж ви, г-нъ Такевъ, говорете по прѣдмѣта). Ние имаме тукъ единъ наказателенъ законъ, който има 600 члена, трѣбва да се изучи и да се докладва въ Събранието; а коммисията по Министерството на Правосждието не засѣдава. (Прѣдсѣдатель: Имате грѣшка.) Добрѣ, имаме коммисии по Министерството на Финансиитѣ, по Министерството на Общитѣ Сгради, тѣ засѣдаватъ ли? По никое министерство коммисиитѣ не засѣдаватъ, само прошетарната коммисия и коммисията по Вжтрѣшния правилникъ засѣдаватъ. Но както и да е, азъ искамъ да подкрѣпиж г-на Стамболова, който каза, че едвамъ прѣди 3—4 дена коммисията е била получила книжата по изборитѣ, когато се знае, че тия книжа сж испратени въ канцеларията на Нар. Събрание, още прѣди 2—3 мѣсеца. Споредъ мене коммисията трѣбваше да получи книжата още въ първия день слѣдъ избирането си.

Прѣдсѣдатель: Отъ направената точна справка се указва, че книжата по изборитѣ веднага сж прѣпратени въ коммисията слѣдъ нейното избирание и конституирание. — По-напрѣдъ не можехж да се пратжтъ, защото коммисията се избра на третия или четвъртия день отъ отварянието на Събранието; освѣнъ това коммисията трѣбваше да се конституира, трѣбваше да си избере прѣдсѣдатель. Въ сжщия день, въ който се избра прѣдсѣдателътъ на коммисията, испратихж се всички книжа.

Колкото се касае до коммисията по Министерството на Правосждието и тя е конституирана, а относително другитѣ коммисии има да кажж, че тѣ не сж конституирани, защото до сега не е имало законопроекти или прѣдложения внесени отъ нѣкое министерство. Но при все това, до всичкитѣ коммисии има покана, утрѣ да се събержтъ и да конституиратъ своитѣ бюра.

Има заявление отъ г-на Стамбулова, че коммисията по провѣрката на изборитѣ не била готова съ доклада си и да се отложи доклада ѝ за другъ пжть.

Друго прѣдложение има отъ г-на Нейчова, щото за идущитѣ засѣдания коммисията, прѣди да докладва изборитѣ, да обозначава въ дневния редъ, кои избори ще се докладватъ.

Дим. Ил. Стамболовъ: Коммисията е готова да съобщава за въ дневния редъ, кои избори ще докладва.

Прѣдсѣдатель: Понеже коммисията е готова да съобщава, кои избори ще докладва, то бюрото ще ги обозначава въ дневния редъ; прочее нѣма защо да се гласува прѣдложението на г-на Нейчова.

Подиръ това иде прѣдложението на г-на Манола Стефановъ, относително напечатанитѣ дневници на бившитѣ народни събрания, на Областното Събрание, и на Постоянния Комитетъ на бившата Ист. Румелия.

Манолъ Стефановъ: Г-да прѣдставители! Вѣрвамъ да е извѣстно на всички ви, че бюрата на маналитѣ Нар. Събрания, не знаж по какви причини, сж печатали по купъ екземпляри отъ дневницитѣ на разнитѣ сессии на Народнитѣ Събрания. И тия дневници сега стоижтъ натрупани въ оградата на Нар. Събрание и грозижтъ да съборятъ сградата му. Всичкитѣ тия дневници обаче не сж потрѣбни. Отъ тѣхъ само 200—300 екземпляра би могли да се оставятъ въ канцеларията на Нар. Събрание, но не и всичкитѣ. Независимо отъ туй, има отпечатани много екзем-

пляри отъ дневницитѣ на Постоянния Коммитетъ и Областното Събрание на бившата Източна Румелия. За ксичкитѣ тия дневници азъ имахъ честьта онзи день да направѫ едно прѣдложение въ смисълъ, щото всичкитѣ да бѫдѫтъ раздадени на общинитѣ, на общинскитѣ и училищнитѣ библиотеки, а така сѫщо и на читалищата. Отъ тия дневници само 200—300 екземпляра да се оставѫтъ въ архивата на Нар Събрание, а другитѣ да се распродадѫтъ.

Прѣдсѣдатель: Формулирайте вашето прѣдложение още единъ пѫть.

Манолъ Стефановъ: Ето прѣдложението ми. Всички отпечатани дневници на бившитѣ народни събрания и на Областното Събрание и Постоянния Коммитетъ на бившата Източна Румелия, съ исключение на 200—300 екземпляра, които да бѫдѫтъ запазени въ архивата на Нар. Събрание, да се раздадѫтъ на общинитѣ, училищнитѣ библиотеки и читалищата по едно тѣло безплатно, а останалитѣ ако сѫ въ повече екземпляри, да се распродадѫтъ.

Йови Воденчаровъ: Азъ искамъ да допълнѫ прѣдложението на г-на Стефанова, което поддържамъ напълно, щото дневницитѣ да се испращатъ не само на общинскитѣ канцелярии и училищнитѣ библиотеки, но и на всичкитѣ други учреждения, напр. на сѫдилищата, административнитѣ канцелярии и т. н. Прѣдложението на г-на Стефанова, тъй допълнено, молѫ да се приеме отъ почитаемото Събрание, главно за това, за да отървемъ Нар. Събрание отъ тия книги, съ които сѫ ангажирани нѣколко стаи въ сградата му. Независимо отъ това съ продаването имъ, ще се взематъ и малко пари. Колкото пакъ за цѣната, азъ мислѫ, да се остави на почитаемото бюро, да опрѣдѣли една ничтожна цѣна за тия дневници, за да може всѣки да си ги набави.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Всички оцѣняваме прѣдложението на г-на Стефанова. Но азъ мислѫ, че не ще бѫдѫ парадоксаленъ, ако кажѫ, че всички тия общини, или учрѣждения, били държавни, или частни, на които бѣхѫ сѫ пратили дневницитѣ, ако не всичкитѣ, то повечето отъ тѣхъ, ще си послужѫтъ съ тия дневници, да си налѫтъ собитѣ. А тия книги съдържатъ голѣмъ народенъ капиталъ. Азъ бихъ прѣдложилъ, да се публикува чрѣзъ „Държавенъ Вѣстникъ“ и да се каже, че има голѣмъ купъ отъ дневницитѣ и всички общини, учреждения, даже частни лица, които иматъ нужда отъ тѣхъ за да се освѣтлѫтъ върху работитѣ на Събранието, нека се отнесѫтъ до Събранието, да ги поискатъ и да си ги набавѫтъ.

Петко Горбановъ: Въ добавление на прѣдложението на г-на Стефанова, Азъ прѣдлагамъ, Народното Събрание да рѣши още днесь, или ако не днесь, то да се постави на дневенъ редъ за идущето засѣдание, щото докладътъ на Парламентарната Анкетна Коммисия по дѣлата на Стамболовия режимъ да се прѣпрати тъй сѫщо на всички общини, държавни учреждения и училища безплатно.

Прѣдсѣдатель: Тоя докладъ ще се испрати като притурка къмъ „Държавенъ Вѣстникъ“ заедно съ протоколитѣ на Народното Събрание.

Мих. Такевъ: Идѫ да поддържѫ прѣдложението на г-на Горбанова и сѫщеврѣменно прѣдлагамъ на Народното Събрание и молѫ да се приеме, щото да се даде по единъ екземпляръ отъ доклада и на всичкитѣ редакции на вѣстницитѣ, защото, ако има нѣщо отъ общественъ интересъ, то именно е тоя докладъ. Ние отъ 18-й Май насамъ крѣщимъ само, но да видимъ какво сме направили. Намѣрили ли сме нѣщо, и ако сме намѣрили, било то добро или лошо, трѣбва да го кажемъ, тъй щото, прессата, която е причината да се създаде такава една анкетна коммисия, трѣбва да има по единъ екземпляръ отъ тоя докладъ, за да може да го раскритикува и да се произнесе по него. Независимо отъ това, непращанието на тоя докладъ до канцелярийтѣ на селскитѣ и градски общини, както се каза отъ г-на Нейчова, ще послужи, за да си налѫтъ съ него печкитѣ. Но щомъ се даде докладътъ на прессата, всѣки ще раскритикува всичко онова, което се намира въ него. Прочее, азъ прѣдлагамъ и молѫ Народното Събрание, да се съгласи и рѣши, щото по единъ екземпляръ отъ доклада на Парламентарната Анкетна коммисия, да се испрати на всѣка редакция на вѣстницитѣ и другитѣ списания, а така сѫщо и на всички правителственни учрѣждения и на всички селски и градски общини. Но най-важното е, да се даде на прессата, за да раскритикува, както казахъ, това, което се намира вѫтрѣ въ него.

Прѣдсѣдатель: Прѣди да дамъ думата по-нататъкъ, ще забѣлѣжѫ, че ако се рѣши, да се распратѫтъ тия дневници гратисъ отъ канцеларията на Нар. Събрание, — всичкитѣ протоколи на Нар. Събрание, печатани въ минѫло врѣме, заедно съ протоколитѣ на Постоянния Коммитетъ и Областното Събрание на бившата Източна Румелия, иматъ тяжесть-близо 50 оки, а може би и по-вече, така щото, ако приемемъ, че въ България има 1.500 учрѣждения и имъ пратимъ по толкова оки дневници, това ще съставлява единъ громаденъ товаръ за прѣнасяние. — Трѣбва Нар. Събрание да помисли и рѣши, да ли не трѣбва да се пращатъ тѣ само на ония учрѣждения, които желаѫтъ да ги получѫтъ слѣдъ като испратѫтъ пощенскитѣ разноски, или трѣбва да се не пращатъ на всички,

Миланъ Макавѣевъ: Г-да прѣдставители! Ние би трѣбвало да знаемъ, количеството на екземпляригѣ отъ еднитѣ и другитѣ дневници, тежината имъ, та тогава да видимъ, кому да ги пращаме. Ние незнаемъ, колко екземпляри има отъ протуколитѣ на Постоянния комитетъ, тъй сѫщо не знаемъ колко екземпляра има отъ доклада на Анкетната Коммисия. Всичко това трѣбва прѣдварително да знаемъ и само тогава ще можемъ да рѣшаваме въпроса за испращание. Ето защо, като допълнение на всичко това молѫ г-нъ Прѣдсѣдателя да даде на скора ржка свѣдѣния, колко екземпляра има отъ еднитѣ и другитѣ. А до гдѣто не знаемъ това, всичко което говоримъ ще бѫде на праздно.

Прѣдсѣдатель: Г-нъ Стефановъ имаше свѣдѣния и може да ви обясни. Дневницитѣ отъ Постоянния Коммитетъ и отъ Обласното Събрание сѫ по около 5,000 екземпляра, а отъ Нар. Събрание има различно: отъ едни има по 1,000 отъ други по 1.500 екземпляри.

Има двѣ прѣложения. Едното е на г-на Стефанова, съ което иска да се испрати на всички общински и правителственни учрѣждения, общински библиотеки и читалища, по единъ екземпляръ отъ протоколитѣ, които се намиратъ въ Нар. Събрание, а слѣдъ това, ако артисатъ нѣкои екземпляри, бюрото да опрѣдѣли цѣната имъ, за да се продаватъ на всѣки, който желае да ги има. Има и друго прѣдложение отъ г-на Вълка Нейчовъ: дневницитѣ да се испращатъ на тия учрѣждения, които пожелаятъ, и то слѣдъ като се публикува това въ „Държавенъ Вѣстникъ."

Вълко Нейчовъ: Ония, които ще искатъ да получаватъ протоколитѣ, ще си платятъ и разноскитѣ за прѣнасянието имъ.

Мих. Такевъ: Да се вкючи и докладътъ на Анкетната Коммиссия.

Прѣдсѣдатель: Ще положа на гласувание прѣдложениото на г-на Манола Стефановъ. Ония отъ г-да прѣдставителитѣ, които приематъ прѣдложението на г-на Манола Сефановъ, както го изложихъ по-горѣ, да си вдигнатъ рѫката (Меншинство) Значи прѣдложението на г-на Стефановъ пада.

Слѣдъ това ще положа на гласувание прѣдложението на г-на Вълко Нейчовъ. Който приема това прѣдложение, да си вдигне рѫката. (Болшинство.) Приема се.

Има прѣдложение отъ г-на Петко Горбановъ, щото докладътъ на Анкетната Коммисия, избранна миналата сессия, да се раздаде на всички абонати на „Държавенъ Вѣстникъ", но понеже има постановление, протоколитѣ на Нар. Събрание да се испращатъ като притурка на „Държавенъ вѣстникъ," а заедно съ протоколитѣ ще се испроводи и доклада, то и безъ да се прави ново прѣдложение тѣ ще се испращатъ.

Има друго едно прѣдложение отъ г-на Мих. Такева съ което иска да бѫде даденъ тоя докладъ и на редакциитѣ на вѣстницитѣ въ България. Който приема това прѣдложение, да си вдигне рѫката. (Болшинство.) Приема се.

Слѣдующето засѣдание, съгласно правилника, трѣбва да бѫде въ срѣда. Има да съобщя на Народ. Събрание, че Негово Царско Височество ще благоволи днесь въ $7\frac{1}{2}$ ч. да приеме депутациятията, която ще има честьта да поднесе отговора на Тронното Слово. Заради това, ако има нѣкои отъ г-да прѣдставителитѣ да не е подписалъ отговора на Тронното Слово, може да го подпише сега. Той е въ канцеларията.

Ник. Габровски: За Ломската Телеграмма.

Прѣдсѣдатель: Г-нъ Ангеловъ отдѣве направи заявление, че е получилъ телеграмма отъ Ломъ, каквато е получена и отъ Бюрото на Събранието. Тая телеграмма, ако може, дайте г-нь Ангеловъ! (Гласове: Не трѣбва да се четѫтъ работи не поставени на дневенъ редъ!)

Ал. П. Ангеловъ: Желая отъ бюрото да се прочете телеграмматa. (Гласове: Нѣма нужда, нѣма нужда!)

Прѣдсѣдатель: За да може да се четѫтъ въ Събранието телеграмми или каквото и да било друго нѣщо, трѣбва да направите прѣдложение което да се тури на дневенъ редъ. (Шумъ.) А, за да се положи на дневенъ редъ, трѣбва да се съобразите съ правилника: да направите прѣдложение. Тъй е парламентарниятъ редъ. Инакъ, мнозина отъ г-да прѣдставителитѣ ще получѫтъ телеграмми и ако стане прецедентъ да се четѫтъ всичкитѣ, Нар. Събрание ще трѣбва да се занимава само съ четението на такива телеграмми.

Ал. П. Ангеловъ: Телеграмматa е до Народното Събрание и трѣбва да бѫде достояние на него.

Прѣдсѣдатель: Да, трѣбва да се прочете, нъ Бюрото получава всѣки день по десеть или петнадесеть телеграмми и по 40 или 50 прошения. Възможно ли е да се четѫтъ всичкитѣ.

Ал. П. Ангеловъ: Имате право; но случаятъ е изключителенъ; стражари сж стрѣляли на българскитѣ граждане. (Шумъ. Ат. Краевъ: Да се прати анкета.) Не бива ли тая телеграмма да бѫде достояние на Нар. Събрание и да се прѣдстави тя на обсѫждание отъ него? Ако това незаслужава нашето внимание, то какво друго? (Голѣмъ Шумъ.)

Прѣдсѣдатель: Молѫ, пазете тишина, г-да.

Христо Топузановъ: Г-да прѣдставители! Както слушамъ, отправена е една телеграмма отъ нѣколко души Ломски граждане до Нар. Събрание. Копие отъ тая телеграмма е получилъ и Ломскиятъ народенъ прѣдставитель г-нъ Алекси П. Ангеловъ, обаче г-нъ Прѣдсѣдательтъ на Нар. Събрание не ни съобщи за постѫпването на тая телеграмма. Тя е била отправена до Нар. Събрание и то като се прѣдставлява отъ Прѣдсѣдателя, той трѣбваше да ѫ съобщи на Събранието.

Прѣдсѣдатель: Г-нъ Топузановъ, вие искате щото всички телеграмми, които постѫпватъ до Нар. Събрание, да се четѫтъ.

Христо Топузановъ: Подобенъ родъ телеграмми правятъ исключение. Вий трѣбваше да ѫ прочетете. За това, азъ правя прѣдложение, да се прочете телеграмматa на Ломскитѣ граждане още сега.

Прѣдсѣдатель: Азъ имамъ правилникъ прѣдъ себе си и по него се рѫководя. Такова нѣщо когато се иска, прави се съ формално прѣдложение.

Христо Топузановъ: Азъ правя такова прѣдложение г-нъ прѣдсѣдателю.

Прѣдсѣдатель: Молѫ сѣднете си на мѣстото, г-нъ Топузановъ.

Христо Топузановъ: (Къмъ Прѣдсѣдателя.) Щомъ отказвате да направите това, то ние ще знаемъ, че г-нъ Прѣдсѣдательтъ си присвоява права, които сж на Нар. Събрание. (Гласове отъ дѣсницата: Не е вѣрно!) Заради това, азъ правя прѣдложение, да се прочете още сега телеграмматa, а разисквания по нея може да станатъ и въ идущето засѣдание. Трѣбва, казвамъ, да се даде спѣшность на тая телеграмма, защото въ Ломъ има хора бити и убити и то тогава, когато засѣдава Нар. Събрание. И има най-сетнѣ измежду насъ хора, които казватъ, че това не е вѣрно и че нетрѣбва да се чуе гласътъ на ония, които сж съсѣчени и които се търкалятъ въ кръвьта си.

Мих. Такевъ: Нѣма дневенъ редъ, г-да прѣдставители, и сега е въпросъ за опрѣдѣление на дневния редъ.

Г-нъ Прѣдсѣдателтъ е длъженъ да се съобрази съ Вѫтрѣшния Правилникъ на Събранието; г-нъ Прѣдсѣдателтъ е длъженъ да съобщава на Нар. Събрание всички книжа, които постѫпватъ до Камарата. Той каза, че ще направи това въ края на засѣданието, но сега е края на засѣданието и той не ни съобщава телеграмата. Това, за което става сега гюрюлтия, е че г-нъ Прѣдсѣдателтъ на Нар. Събрание е получилъ една бърза депеша отъ нѣколко Ломски граждане, въ която тѣ се оплакватъ, че вчера въ Ломъ е имало клание, и че е имало хора, които сѫ се търкаляли въ кръвьта си по улицитѣ. Хората се събрали на митингъ, а полицията ги нападнѫла и избила. (Христо Топузановъ, Вѣрно! — Петко Горбановъ. Не е вѣрно!). Г-да прѣдставители! Може би да не е вѣрно и дай Боже да не е вѣрно. (Христо Топузановъ. Вѣрно е!) Може да не е вѣрно. (Петко Горбановъ. А каква е телеграмата?) Г-да прѣдставители, може би да не е вѣрно това, и дай Боже да не е вѣрно. Азъ не желаѫ да чуѫ, че българскитѣ граждане се истезаватъ подъ щиковетѣ на българскитѣ войници и още повече отъ жандармитѣ; но работата е, че тукъ има една телеграмма отъ четири страници и толкова си подписи. Заради това, нека да се прочете тая депеша и да се обсѫди, какво трѣбва да се направи въ случая. Понеже г-нъ Прѣдсѣдателтъ не може да прочете тая депеша, понеже не била турната на дневния редъ и понеже испълнителната власть иска това, азъ прѣдлагамъ да се тури на дневенъ редъ за утрѣ слѣдующето мое прѣдложение: да се изпрати една анкетна комисия отъ Събранието, която да констатира: вѣрно ли е това, което е изложено въ телеграммата № 1496, получена въ Камарата, а пакъ утрѣ ще да видимъ, какво е съдържанието на тая телеграмма.

Петко Горбановъ: Вие заявявате нѣща, които сѫ вънъ отъ дневния редъ и които сѫ отъ компетентностьта на друга власть.

Прѣдсѣдатель: Има прѣдложение за да се тури на дневния редъ за идущето засѣдание . . . .

Има думата г-нъ Министръ Маджаровъ.

Министръ Мих. Ив. Маджаровъ: Азъ мислѫ, г-да прѣдставители, че ако има да е станѫло нѣщо, и, ако има нѣкой да се оплаква за нѣщо, то за това трѣбва да се направи запитване къмъ правителството и ще намѣри удовлетворение. (Шумъ. Христо Топузановъ: Това е една телеграмма, която съдържа много важно нѣщо.) Тъй щото, намѣсто да стават тия смущения, цѣлта може да се достигне чрѣзъ едно запитване. (Ник. Габровски: Има оплакване прѣдъ Нар. Събрание! — Шумъ.) Азъ молѫ г-на Прѣдсѣдателя да дава думата редовно и да се пази достолѣпието на Камарата.— Азъ поддържамъ, че това е прѣдмѣтъ на едно запитване; слѣдователно, ако нѣкой мисли, че е докаченъ отъ нѣщо, нека да направи запитване. За това нѣма нужда да се чете тукъ тая телеграмма.

Вълко Нейчовъ: Г-да! Алинея втора на чл. 106-й отъ Конституцията е изрична. Въ неѫ се казва, че на Нар. Събрание се прѣдоставя право да назначава испитателни комисии по управлението. Сега какво е това! Тая телеграмма . . . (Шумъ. — Ник. Габровски: Г-нъ Прѣдсѣдателю! азъ пръвъ поискахъ думата, а вие ми я не дадохте! Протестирамъ! Вие сте пристрастенъ!) Г-нъ Габровски да сѣдне на мѣстото си! — Тукъ се касае работата, Нар. Събрание да провѣри факти, които се изнасятъ на явѣ тукъ отъ народнитѣ прѣдставители. Каза се тукъ, че до Прѣдсѣдателя на Нар. Събрание била отправена една телеграмма отъ Ломъ, подписана отъ много Ломски избиратели и въ която телеграмма Ломскитѣ жители се оплакватъ, че имало клание въ града имъ. Ако тая телеграма носѣше титлата „Теодоръ Теодоровъ“, то се разбира, че е негова, и че никой нѣма право да иска да се прочете. Но ако тя е адресирана „до Прѣдсѣдателя на Нар. Събрание“, тя е достояние на Нар. Събрание и въ никакъвъ случай г-нъ Прѣдсѣдателтъ нѣма право да прави прѣпятствие да не се прочете тя въ Събранието. Отъ Министерската трибуна, обаче, чухъ да се казва, че това било въпросъ на интерпелация и че, ако има нѣкой да се интересува отъ това, нека да интерпелира правителството, върху тоя инцидентъ, и на първо врѣме още ще му се даде възможность да развие интерпеляцията си. Нека ми бѫде позволено, г-да, да не бѫдѫ на мнѣнието на почитаемия Министръ. Нар. Събрание е въ правото си да назначи една анкетна комисия още тая минута. Толкова повече, г-да, трѣбва да се направи това, че властитѣ или агентитѣ на правителството иматъ винаги възможность да скриѫтъ най-голѣмитѣ злодѣяния, ако не и да ги искривѫтъ съвършенно. (Гласове отъ лѣвицатта: Вѣрно!) Азъ мислѫ, че за достолѣпието на Събранието и за достолѣпието на правителството, е, да се тури това на дневенъ редъ, (Шумъ.) и да се не позволяватъ такива клането. (Шумъ) Азъ прѣдлагамъ, прочее, още сега да се тури на дневенъ редъ за утрѣшното засѣдание и тогава да се разисква въпроса. Инакъ, ако това не се приеме, общото мнѣние ще има право да ни каже, че вършимъ пристрастни работи.

Прѣдсѣдатель: Касае се до въпросътъ: да ли да се прочето телеграммата сега, или да се положи на дневния редъ за слѣдующето засѣдание. Прѣди да дамъ думата на г-дата, които сѫ ѫ искали, имамъ да забѣлѣжѫ, че ако не съмъ челъ тая телеграмма тука, то е че нѣма такава практика у насъ, щото да се прочитатъ въ засѣданията на Събранието всички телеграмми, които се получаватъ на неговъ адресъ. Въ Народното Събрание прѣзъ годината постѫпватъ толкова прошения, щото надминаватъ числото 2.500, и толкова почти телеграмми. Прѣдсѣдателтъ, споредъ Правилника, прѣпраща прошенията въ надлѣжнитѣ комисии, а и съ телеграммитѣ отъ такъвъ характеръ сѫщо така се постѫпва. И всички телеграмми отъ този характеръ сѫ достояние на всички г-да народни представители. Тъй като онѣзи прѣдставители, които сѫ получили копия, иматъ право да си съставѫтъ заключение по тѣхъ и да искатъ туренето имъ на дневния редъ. (Миланъ Макавѣевъ: Но тоя е изключителенъ случай!). Г-нъ Макавѣевъ! Може да се постави въ бѫдѫщия правилникъ щото всичкитѣ телеграмми да се четѫтъ въ Събранието щомъ постѫпятъ. Ако ще пъкъ Събранието, може да постанови

още сега да се четѫть всичкитѣ телеграмми и ние ще ги четемъ. За насъ това нѣма да съставлява нѣщо особенно. За това молѭ да не се прави упрѣкъ на бюрото, че не е прочело една телеграмма.

Стефанъ Савовъ: Има искание, възбудено отъ Ломския прѣдставитель г-нъ Ангеловъ, за да се прочете една телеграмма. (Шумъ). Мень ми се иска да вѣрвамъ, че това искание не е лошо; защото да се иска прочитанието на една телеграмма, въ която се казва, че въ Ломъ, по случай събиранието на единъ митингъ, полицията и войската се намѣсили, употрѣбили оржжие и убили, умьртвили хора, не съставлява никакво лошо искание.

Прѣдсѣдатель: Г-нъ Савовъ! Говорете по въпросътъ. Ако искате да говорите за провѣрявание съдържанието на телеграммата, нѣмате думата. Сега въпросътъ е: трѣбва ли да се чете тая телеграмма, или да се постави на дневния редъ за въ идущето засѣдание.

Петко Горбановъ: Заявявамъ, че това. . . . (Шумъ. — Не се чуе).

Стефанъ Хр. Савовъ: Тия Ломски граждане сѫ намѣрили за добрѣ, когато засѣдава Народното Събрание, да се оплачѫтъ за едни звѣрства, които сѫ станѫли тамъ и да искатъ да се прѣкратѫтъ за въ бѫдѫще. Дали това е отъ компетентностьта на Народното Събрание или не, и дали трѣбва да се опрѣдѣли една анкета, която да изслѣдва тия работи, това е въпросъ, който може и сега да се разрѣши; но тукъ сега въпроса е: трѣбва ли да бѫде прочетена телеграммата, отправена отъ нѣколко Ломски граждане до Народното Събрание, и въ която се казва, че въ Ломъ е станѫло клание, или не. Ми се струва, че това искание е резонно. Какво може да се каже противъ това, да си искажѫтъ хората своето оплаквание прѣдъ Народното Събрание, и да искатъ отъ него да се произнесе за станалото. Народното Събрание ще разрѣши: да назначи ли то отъ своя страна една анкетна коммиссия, която да изслѣдва работата, или трѣбва да се отправи тая телеграмма до надлѣжното министерство. Ето защо, азъ мислѭ, че прочитанието на телеграммата е потрѣбно. Истина е, че въ Народното Събрание постѫпватъ телеграми и просби много, но тѣ сѫ не за такива исключителни случаи. Така напр. постѫпватъ телеграмми и прошения за разни искания, но тѣхното прочитание въ Събраеието не е нуждно, защото тѣ не съдържатъ въ себе си оная важность, онова голѣмо значение, което имаме въ случая, който се расправя въ телеграммата на Ломскитѣ граждане. Тукъ, когато въ тая телеграмма се говори за кланье, за убийство, за нараняване, нѣма освѣнъ да се приеме, че прочитанието на телеграмма съ подобно съдържание трѣбва да стане. Прочее, повтарямъ да кажѫ, че прочитанието на тая телеграмма е потрѣбно. Мень ми се струва, че тукъ за интерпелация и дума не може да става, защото, добрѣ забѣлѣжи, г-нъ Нейчовъ и други нѣкои г-да, че тукъ не се пита министрътъ, защо е ставѫло това или онова. Тукъ се иска отъ Народното Събрание да констатира факта, че гражданетѣ отъ гр. Ломъ се оплакватъ прѣдъ Народното Събрание, че въ градътъ имъ вчера, по случай на единъ митингъ, станѫло кланье, убивание на хора и наранявание на такива. Прочее, да ли е станѫло това или не, то е въпросъ, който ще да се разрѣши отъ провѣрката на свѣденията, които сѫ изложени въ телеграммата. За това, Българското Народно Събрание, Българското прѣдставителство, е въ правото си да иска да се увѣри въ това, и, ако се констатира, че това е станѫло, нѣма съмнѣние, че то ще направи упрѣкъ на ония власти, които сѫ си позволили да колѫтъ и да стрѣлятъ. Искането на г-на Такева да се прати една анкетна коммиссия е съвършенно справедливо. (Прѣдсѣдатель: Г-нъ Такевъ иска да се тури на дневния редъ прочитанието на телеграммата, а не испращанието на анкетна коммиссия). Добрѣ, тогава да се тури на дневния редъ. Но искането пакъ на г-на Ангелова е съвършенно справедливо. Той иска да се прочете телеграммата, копие отъ която и той е получилъ, като Ломски прѣдставитель, въ която неговитѣ избиратели му съобщаватъ, какво е станѫло стрѣляние върху Българ. граждане вчера. Какво ни струва намъ, ако се прочете тая телеграмма сега, за да ѫ чуѫтъ г-да прѣдставителитѣ? Твърдѣ възможно е на нѣкого да не е по волята и да не му се харесва, но това е другъ въпросъ. Друго щѣше да бѫде, ако се говори за избирание на коммисия, която да изслѣдва работата. За това добрѣ ще е да се тури на дневния редъ, но това прочитание, което се иска да стане днесь, трѣбва да се допустне, защото хората се оплакватъ, че сѫ изтѣзавани и стрѣляни отъ властитѣ, а щомъ е така, тѣхното оплакваше трѣбва да се чуе отъ народнитѣ прѣдставители, които засѣдаватъ днесь.

Иванъ Абрашевъ: Г-да народни прѣдставители! Много неумѣстно е прѣдложението на г-на Такева по тая телеграмма, за да се тури тя на разисквание въ народния парламентъ. Г-да прѣдставители! Телеграммата, съ която нѣкои отъ Ломъ се тѫжатъ, че имало убити хора и пр. ще кажѫ, че такива телеграмми не се гуждатъ на разискване въ парламента. Тѣ сѫ телеграмми, които прѣдсѣтательтъ може да прати на надлѣжния министръ, да земе мѣрки спрямо тѣзи отъ властитѣ, които сѫ извършили извѣстно насилие. (Гласове: Не е вѣрно!) Въ тоя случай, ако г-нъ министрътъ не земе мѣрки, недаде подъ сѫдъ и не подхвърли подъ строго наказание тия чиновници, които сѫ нарушили Конституцията и законитѣ, тогава, г-да прѣдставители, всѣки има право да даде самъ свое запитване въ видъ на интерпелация къмъ г-на Министра-президента, какви мѣрки е взелъ спрямо ония чиновници, които сѫ извършили скандалитѣ. (Шумъ отъ лѣвицата).

Г-да прѣдставители! Имайте търпѣние, защото, когато расправяте съ такива гласове, нищо не се оправя и ние тогава не сме хора на логиката. Азъ имахъ вчера случай да получѫ отъ Тутраканъ една телеграмма, съ която нѣкой си се оплаква, че билъ осѫденъ и днесь трѣбвало да влѣзе въ затвора за да се испълни присѫдата; прѣписъ отъ нея е пратенъ и на г-на Прѣдсѣдателя на Събранието; трѣбва ли въ такъвъ случай да разискваме ние, защо е постѫпила така или друго яче сѫдебната власть, когато за тия работи има другъ каналъ? Ако приемемъ да вършимъ такова нѣщо

тогава трѣбва да дадемъ по-голѣма спѣшность и на писмото на Цанкова, защото излиза, че по всички жалби, трѣбва да се правятъ и закони.

Ние се наричаме законодателно тѣло, а не институтъ за разглеждание на оплакванията за нарушение законитѣ и за произвеждането на нѣкакви скандали. Колкото за възражението. . . . (Шумъ.) Колкото за възражението на г-на Вълко Нейчевъ, че извѣстно било, че властитѣ и тѣхнитѣ органи имали възможность да скриятъ обстоятелствата по извѣстни злодѣяния, трѣбва да опровергаемъ думитѣ на тия хора, които критикуватъ по такъвъ начинъ фактитѣ, защото позоръ е да се казва отъ единъ народенъ прѣдставитель, че у насъ властьта прѣиначава това което става въ страната. По неговата теория, трѣбва да се испѫдятъ всичкитѣ чиновници.

Прѣдсѣдатель: (Прѣкѫсва го.) Ще молѭ всички оратори да не си служатъ съ думитѣ „позоръ“ и подобни на нея, нека прѣстане тая система на възразяване. Може да си исказвате мислитѣ безъ да исказвате такива груби думи, за да се не възбуждатъ съ това страститѣ. Бѫдете по въздържани, г-да, и уважавайте себе си.

Иванъ Абрашевъ: (Продължава.) Колкото за въпроса, повдигнатъ отъ г-на Саввова, по който той състави цѣлъ обвинителенъ актъ, по него нѣма да говорѭ, защото направеното отъ него обвинение ще бѫде толкова истинско, колкото и неговата телеграмма за неговитѣ уши.

Вес. Котевъ: Г-да прѣдставители! То се вижда, че и тая сесия ще прѣкараме въ безполезни прѣпирни.

Прѣдъ насъ е поставена телеграмма, съ която се оплакватъ нѣкои Ломски граждани и отъ насъ зависи дали да ѭ туримъ на дневенъ рѣдъ или не. Тукъ нѣкои наши другари се впуснахѫ въ съвършенно праздни разисквания. Ако ние рѣшимъ да се тури тая телеграмма на дневенъ редъ, може ли прѣдсѣдательтъ да не ѭ тури и да отхвърли това нѣщо, когато ние го искаме? Г-нъ Саввовъ говори цѣлъ часъ, сѫщо и г-нъ Абрашевъ. Достатъчно е да рѣшимъ да ли да се тури казаната телеграмма на дневенъ редъ, или не. Ако приемемъ това, свършена е работата. Его защо азъ правѭ прѣдложение да рѣши Нар. Събрание да се тури ли въпросната телеграмма на дневенъ редъ или да се не тури, и молѭ да се гласува това прѣдложение.

Ганчо Гаврииловъ: Азъ мислѭ, че телеграммата отъ Ломъ може да има голѣма важность и приемамъ, че това нѣщо може да е така, но дали е редъ да се чете тя тукъ, когато е получена отъ прѣдсѣдателя на Събранието? Най сетнѣ, че телеграмми, адресирани до Прѣдсѣдателя има сумма, има ги съ хиляди. Но менъ ми се струва, че тия г-да прѣдставители, които сѫ отъ онния мѣста и познаватъ лицата, които сѫ подписали тая телеграмма, знаятъ, може ли да имъ се вѣрва, да ли е истина, или не, това което съобщаватъ, и ако г-да Ломскитѣ прѣдставители познаватъ подписавшитѣ, че има въ тѣхъ лица, на които може да се вѣрва, то най-правия пѫть е да направятъ запитване на правителството: истина ли е това нѣщо, за което се оплакватъ хората, или не е истина. Ако е истина, какви мѣрки е взѣло то, турило ли е на ржка виновнитѣ, или не. Но така да излиза единъ прѣдставитель съ телеграмма, която е получилъ днесь и да иска да се чете и да се разисква по нея, ми се струва не е право, защото повечето отъ насъ имать получени такива телеграмми, и ако захванемъ да ги четемъ. . . . (Христо Топузановъ: Не е вѣрно.) Азъ не споря по съдържанието на телеграмата да ли е вѣрно.

Може да е всичко вѣрно, но може да се укаже пакъ, че всичко не е вѣрно. Тоя ли е редътъ, да вдигаме врѣва, да вдигаме гюрюлтия, и елате да четемъ телеграмми? За това, най-добрѣ ще бѫде, никакъвъ дневенъ редъ да не се назначава по тая телеграмма; за това именно, защото както казахъ, това, което се пише въ тая телеграмма, може да се провѣри отъ прѣдставителитѣ, които сѫ отъ тая страна. Ако знаятъ, че подписавшитѣ тая телеграмма, сѫ хора честни и че може да имъ се вѣрва, не остава освѣнъ да направятъ запитване къмъ правителството: какви мѣрки е взело и турило ли е на ржка виновнитѣ. Това е правия пѫть. Ако вземемъ да четемъ всички такива телеграмми, които може да сѫ и лъжовни, то какво ще стане, когато знаемъ, че и оня день г-нъ Министръ-Президентъ като даваше статистика, указа, че отъ 185 оплаквания само 15 сѫ излѣзли основателни. За това мене ми се струва, че Събранието нѣма защо да се занимава съ четението на всички телеграмми, които се получаватъ отъ г-на Прѣдсѣдателя на Нар. Събрание. И по съдържанието на тая телеграмма, нѣма освѣнъ лицата отъ онния мѣста да направятъ запитване къмъ надлѣжний министръ. Молѭ Събранието, като правѭ прѣдложение, да се подложи тоя въпросъ на гласуване и Нар. Събрание да се произнесе по тоя начинъ. И нека стане запитване къмъ надлѣжний министръ отъ страна на лицата, които сѫ близки къмъ тия мѣста, отъ гдѣто има оплаквание, ако тѣ познаватъ лицата, които сѫ дали телеграмата. Въпросътъ е обясненъ.

Прѣдсѣдатель: 7 лица сѫ говорили — Г-нъ Гавриловъ бѣше седмия — за това ще туря на гласуване неговото прѣдложение за прѣкращаване дебатитѣ.

Атанасъ Краевъ: Той не е направилъ такова прѣдложение.

Вълко Нейчовъ: Имамъ за достолѣпието на Събранието, правото да възразѭ на г-на Абрашева за това, което той . . . . (Шумъ).

Прѣдсѣдатель: Азъ разбрахъ, че г-нъ Гавриловъ направи прѣдложение за прѣкратяването на дебатитѣ.

Ганчо Гаврииловъ: Азъ мислѭ, че въпроса е исчерпанъ и правѭ такова прѣдложение за прѣкратяване на дебатитѣ.

Атанасъ Краевъ: (Къмъ прѣдсѣдателя). Вие не сте разбрали прѣдложението на г-на Гавриилова.

Ганчо Гаврииловъ: Азъ направихъ такова прѣдложение.

Прѣдсѣдатель: Прѣдложението на г-на Гавриилова е много ясно.

Вес. Котевъ: И азъ бѣхъ направилъ прѣдложение за прѣкращаване на дебатитѣ.

Петко Горбановъ: Подържамъ напълно прѣдложението на г-на Гавриилова за прѣкращение на дебатитѣ, още по-

вече, че говорихѫ 7 души и азъ нежелаѭ да отеквавамъ Събранието, понеже има да разглеждаме други по-полезни въпроси отъ тоя.

Г-да прѣдставители! Въ България подаването на телеграмми е свободно. Ние имахме прѣдъ себе си телеграмата, която потресе цѣла Европа, защото въ нея се казваше, че въ България 12 души турци били убити, били изклани отъ българското правителство . . . . (Хр. Топузановъ: Това е отъ Европа, но тукъ не е Европа). Мълчете, азъ говорѭ сега. Имаше още такива едни телеграмми, печатани въ всичкитѣ вѣстници, че на единъ депутатъ били отрѣзали ушитѣ, а днесь го виждаме и съ двѣтѣ уши. — (Ржкоплѣскание, шумъ. Хр. Конкилевъ: Засрамете се! —Шумъ.—Прѣдсѣдателтъ звъни. Мнозина прѣдставители говорѭтъ.)

Прѣдсѣдатель: Констатирамъ, за да се запише въ протокола, че г. г. Топузановъ, Конкилевъ, Никола Габровски, Ивановъ и Чучарковъ, сѫ ставали и прѣкѫсвали говорившитѣ оратори (Шумъ). Има прѣдложение отъ г-на Горбанова за прѣкратяването на дебатитѣ. Които желаѭтъ да се говори още, да си вдигнѫтъ ржката (Меншинство.) Прѣкращаватъ се дебатитѣ (Шумъ). Молѭ пазете тишина.

Г-да прѣдставители! Има прѣдложение отъ г-на Алекси П. Ангеловъ, да се прочете сега телеграмата отъ Ломъ, адресирана до бюрото, и въ копие до нѣкои прѣдставители. Ония г-да прѣдставители, които мислѭтъ, че трѣбва и може да се прочете тая телеграмма сега, да си вдигнѫтъ ржката (Меншинство). Пада това прѣдложение.

Янко С. Чучарковъ: Колѣте, бѣсете, това ще бѫде вѣнецъ . . . . . (Шумъ. Много прѣставители говорѭтъ изведнѫжъ.)

Прѣдсѣдатель: Понеже Събранието си опрѣдѣля дневния редъ за слѣдующето засѣдание, и понеже се направи прѣдложение отъ г-нъ Такевъ да се тури на дневенъ редъ за идущето засѣдание прочитанието на тая телеграмма, то полагамъ на гласуване това прѣдложение. Ония отъ г-да прѣставителитѣ, които приематъ прѣдложението на г-на Такева, да си вдигнѫтъ ржката (Меншинство). Не се приема.

Атанасъ Краевъ: Това е узурпиране свободата на българскитѣ граждане: Дайте думата по тоя въпросъ! (Шумъ).

Прѣдсѣдатель: (Звъни.) Засѣданието се закрива.

(Край въ 3 часа и 30 минути слѣдъ пладнѣ.)

Прѣдсѣдатель: **Т. Теодоровъ.**

Подпрѣдсѣдатели: **Д-ръ Г. Янколовъ.** **Д-ръ Ст. Даневъ.**

Секретари: **Дам. Цековъ.** **Дим. Марковъ.** **Ат. Краевъ.** **Геор. Юруковъ.**

Секретари: **Мих. Такевъ.** **Никола Козаревъ.** **Алекси П. Ангеловъ.** **Манолъ Стефановъ.**

Началникъ на Стенографическото Бюро: **Хр. П. Константиновъ.**